

دعای ابوحمزه ثمالی؛ عالیة المضامین ادعیه/ دعا را در مقام تحول بخوانیم

ادعیه وارده در ماه مبارک رمضان همگی دارای جنبه‌های اخلاقی و عرفانی عمیقی هستند، اما در میان این دعاها جامع‌ترین و کامل‌ترین و واقعاً عالیة المضامین دعاها که بالاترین و بهترین مضامین را دارد، دعای ابوحمزه ثمالی است.

سیدکاظم ارفع عنوان کرد:

دعای ابوحمزه ثمالی؛ عالیة المضامین ادعیه/ دعا را در مقام تحول بخوانیم
ادعیه وارده در ماه مبارک رمضان همگی دارای جنبه‌های اخلاقی و عرفانی عمیقی هستند، اما در میان این دعاها جامع‌ترین و کامل‌ترین و واقعاً عالیة المضامین دعاها که بالاترین و بهترین مضامین را دارد، دعای ابوحمزه ثمالی است.

حجت‌الاسلام و المسلمین سیدکاظم ارفع، مدرس حوزه و مترجم قرآن، نهج‌البلاغه و صحیفه سجادیه، در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا) درباره جایگاه دعای ابوحمزه ثمالی و معارف آن، ضمن اشاره به این که ماه مبارک رمضان ماه نزول قرآن و ماه دعا و نیایش به پیشگاه پروردگار است، بیان کرد: دعا‌هایی که در این ماه از طریق ائمه طاهریین(ع) در اختیار ما گذاشته شده است، از مضامین بسیار بالا و بلندی برخوردار است که می‌توان از جمله آن دعاها به ابوحمزه ثمالی که ورود آن سحرهای ماه مبارک رمضان است، اشاره کرد.

ارفع اظهار کرد: دعای ابوحمزه ثمالی که از زبان مبارک امام سجاده(ع)، زین‌العابدین صادر شده است، مجموعه معارفی را در بر دارد که در این مجموعه هم درس توحید و خداشناسی وجود دارد و هم ادب در دعا و چگونه سخن گفتن در پیشگاه پروردگار و هم توبه و انابه به درگاه الهی و هم در برخی مضامین لطیف‌تر، آن چه دیده می‌شود، معاشقه و مرابطه با ذات ربوبی است.

سیدکاظم ارفع:

ائمه(ع) در ادعیه قصد داشته‌اند مطالبی را بیان کنند و به نحوی این مطالب را ادا کنند که وقتی ما با آن ادعیه و آن بیان و آن مضامین مواجه می‌شویم، نگرش دومی به زندگی‌مان بکنیم

وی با توصیه به این‌که اگر کسی فرصت و آمادگی خواندن هر شب این دعا را ندارد، حداقل در ماه مبارک رمضان یک بار به طور مقطع این دعا را، با توجه به مفاهیم و معانی آن بخواند، ادامه داد: خواندن این دعا بسیار مغتنم است، چرا که امام زین‌العابدین(ع) به قدری زیبا با خداوند تبارک و تعالی سخن گفته‌اند که وقتی انسان به مفاهیم و معانی فرازهای این دعا دقت می‌کند، حالتی از وجد و شغف به او دست می‌دهد و احساس می‌کند که واقعاً به خدا نزدیک شده است.

ارفع افزود: در واقع در این دعا گویی که از امام(ع) آدرس خدا را می‌خواهیم و او به قلب خود اشاره می‌کند و می‌گوید که اگر می‌خواهید خدا را پیدا کنید در قلب من که او را حس می‌کنم، آن را بیابید. «کاف«های خطابی که در این دعا هست و اشاراتی که امام سجاده(ع) در عین ظرافت و لطافت بیان کرده است، انسان را وادار می‌کند که هم اشک شوق بریزد و هم بر احوال خود گریه کند؛ چنان که خود امام سجاده(ع) می‌فرماید گریه می‌کنم برای خروج از قبر، گریه می‌کنم برای صحنه قیامت، گریه می‌کنم برای مؤاخذه و محاسبه اعمال و گاهی هم انسان از شدت لطف و محبتی که خداوند تبارک و تعالی به بندگان خود دارد، اشک می‌ریزد.

مترجم صحیفه سجادیه با اشاره به یکی از فرازهای دعای ابوحمزه ثمالی که حضرت می‌فرماید «الهی عظم ذنب من عبدک و فلیحسن العفو من عندک« بیان کرد: خوب است که دوستان عزیز در سجده‌های پایانی نماز خود به عنوان ذکر اضافی که جنبه استحبابی هم دارد، این عبارت را بگویند که «الهی عظم ذنب من عبدک و فلیحسن العفو من عندک« بار پروردگارا گناه بنده‌ات بس بزرگ است اما عفو تو هم بس زیباست«؛ چرا که اگر بنده‌های تو صداقت در توبه داشته باشند و واقعاً ندامت باطنی به آن‌ها دست بدهد تو می‌بخشی و بزرگواری؛ تو ستار العیوب هستی و مادامی که بنده نخواهد سرش فاش شود سر او را فاش نمی‌کنی و اگر صادقانه به در خانه تو بیاید جواب مثبت به او می‌دهی و خود تو دعا کردن را آموزش داده‌ای و گفته‌ای که «ما بخوانید تا شما را اجابت کنم«.

ارفع با اشاره به این که در ماه مبارک رمضان همه دعا‌های وارده از ادعیه روزانه که به صورت مبسوط نقل شده گرفته تا دعای افتتاح و سحر و ابوحمزه و ... همگی دارای جنبه‌های اخلاقی و عرفانی عمیقی هستند، بیان کرد: در عین حال، در میان این دعاها جامع‌ترین و کامل‌ترین و واقعاً عالیة المضامین دعاها که بالاترین و بهترین مضامین را دارد دعای ابوحمزه ثمالی است که امیدواریم خداوند تبارک و تعالی توفیق دهد تا هم آن را بخوانیم و هم به مضامین آن عمل کنیم و محقق شویم و آن چه را که در آن عبارات استجابتش هست با «آمین« امام عصر(عج)، ان شاء الله، به استجابت برسد؛ چرا که وقتی که حضرت بقیة الله (ارواح‌العالمین له

الفداء) آمین بگویند، قطعاً مستجاب خواهد شد و ان شاء الله که ما دعا را بخوانیم و آمین را هم ایشان بگویند.

سید کاظم ارفع:

خواندن این دعا بسیار مغتنم است چرا که حضرت زین العابدین(ع) به قدری زیبا با خداوند تبارک و تعالی سخن گفته‌اند که وقتی انسان به مفاهیم و معانی فرازهای این دعا دقت می‌کند، حالتی از وجد و شغف به او دست می‌دهد و احساس می‌کند که واقعاً به خدا نزدیک شده است

وی پیشنهاد کرد که علاقه‌مندان این دعا را با عجله و یک‌شبه نخوانند و صرفاً به مطالعه آن نپردازند، بلکه در مقام تحول آن را قرائت کنند.

ارفع گفت: ممکن است افرادی باشند که چندین دور مفاتیح را خوانده باشند، اما وقتی به رفتار اجتماعی و خانوادگی آن‌ها نگاه می‌کنی می‌بینی که آن زندگی و منش هیچ سنخیتی با این دعاهایی که خوانده‌اند ندارد و از این جا معلوم می‌شود که این صرف روحانی بوده است؛ در حالی که مهم این است که انسان وقتی که این دعاها را می‌خواند، متحول شود.

این مدرس و مترجم قرآن با بیان این‌که قصد ائمه(ع) از بیان این ادعیه وارده در ماه‌ها، بیشتر جنبه آموزشی آن‌ها بوده است و می‌خواسته‌اند که ما ارشاد شویم، اظهار کرد: در واقع آنان قصد داشته‌اند مطالبی را بیان کنند و به نحوی این مطالب را ادا کنند که وقتی ما با آن ادعیه و آن بیان و آن مضامین مواجه می‌شویم، نگرش دومی به زندگی‌مان بکنیم و رفتار اجتماعی‌مان، رفتار خانوادگی‌مان، رفتار سیاسی‌مان، رفتار انقلابی‌مان، تعلیم و تربیت فرزندان‌مان، حقوق زناشویی و زندگی‌مان را مورد بازبینی قرار دهیم و ببینیم که این زندگی چگونه باید باشد و آیا با آن چه که ائمه(ع) از خداوند خواسته‌اند و با فرازهای این ادعیه مطابقت دارد یا نه.

ارفع افزود: این که دل خوش کنیم که هر شب ابوحمره بخوانیم کافی نیست و مقصود ما هم این نیست، بلکه مقصود این است که بازنگری‌ای در پرونده خود داشته باشیم و با خواندن آن دعا ببینیم که ترک گناه و عمل به واجب واقعاً انجام گرفته است یا نه. آن‌گاه است که ما به این معارف رسیده‌ایم. در واقع اگر توحیدمان تقویت شد، اگر ولایت‌مان تقویت شد و اگر حال عبادی‌مان به حالت فطرت اولیه‌مان برگشت، و واقعاً ذوق و شوق به نماز و تلاوت قرآن و ذوق و شوق خدمت به خلق داشتیم، معلوم می‌شود که این دعا واقعاً مؤثر بوده است؛ در غیر این صورت فقط آن را خوانده‌ایم.